

ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ & Μμε

Βασιλική Θανοκώστα – Τμήμα Έρευνας & Μελετών – Δ/νση Κ.Α.Λ.Ο.
Απρίλιος 2019

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ &
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Κ.Α.Λ.Ο

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Α. Παραδοσιακές πηγές χρηματοδότησης

1. Τραπεζικός Δανεισμός

2. Μικροχρηματοδότηση (Microfinancing)

1. Τραπεζικός Δανεισμός

Οι συστημικές τράπεζες προσπαθώντας να ανταποκριθούν στις διαφορετικές ανάγκες της εκάστοτε επιχείρησης προσπαθούν να παρέχουν διαφορετικά πιστωτικά προγράμματα ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς. Οι δυο βασικοί τύποι δανείων είναι τα:

✓ Δάνεια κεφαλαίου κίνησης

Στόχοι:

- Βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης &
- Άμεση κάλυψη των λειτουργικών ή τυχόν έκτακτων αναγκών.

Μικρής διάρκειας

Παραδείγματα:

- Ανοιχτός Αλληλόχρεος Λογαριασμός
- Κεφάλαιο Κίνησης Τακτής Λήξης

✓ Μακροπρόθεσμα δάνεια

Χαμηλό επιτόκιο (σε σχέση με το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων κεφαλαίου κίνησης) κυρίως λόγω της μεγάλης διάρκειας αποπληρωμής τους.

Τα πιο συνήθη:

- Δάνεια Εγκατάστασης
- Δάνεια Επαγγελματικού Εξοπλισμού

Στην Ελλάδα, μια εναλλακτική τραπεζική αγορά η οποία παρέχει χρηματοδοτικά εργαλεία όχι μόνο με βάση χρηματοοικονομικά κριτήρια, αλλά και με όρους προώθησης του συλλογικού συμφέροντος είναι οι **συνεταιριστικές τράπεζες**, εννέα τον αριθμό:

- Δράμας
- Έβρου
- Ηπείρου
- Θεσσαλίας
- Καρδίτσας
- Παγκρήτια
- Πιερίας
- Σερρών και
- Χανίων

- ✓ Με την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και την οικονομική κρίση την τελευταία δεκαετία οι ελληνικές συνεταιριστικές τράπεζες έδειξαν μια στροφή προς την υποστήριξη των κοινωνικών επιχειρήσεων.

- ✓ Κάποιες από τις **συστημικές** και τις **συνεταιριστικές τράπεζες** συμμετείχαν στο **πρόγραμμα EaSI** (Employment and Social Innovation - διάστημα 2007 -2013) το οποίο διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το πρόγραμμα συνενώνει τρία προγράμματα της ΕΕ τα οποία αποτελούσαν αντικείμενο χωριστής διαχείρισης.

- ✓ Από τον Ιανουάριο του 2014, τα προγράμματα αυτά αποτελούν τους τρεις άξονες του EaSI, που στηρίζουν:
  - α) τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση - **άξονας PROGRESS**,
  - β) την επαγγελματική κινητικότητα - **άξονας EURES &**
  - γ) την πρόσβαση στις μικροχρηματοδοτήσεις και την κοινωνική επιχειρηματικότητα - **άξονας Μικροχρηματοδοτήσεις και Κοινωνική επιχειρηματικότητα.**

- ✓ Ο συνολικός προϋπολογισμός για το διάστημα 2014-2020 ανέρχεται σε **919.469.000 ευρώ** σε τιμές του 2013.

2. Μικροχρηματοδότηση (Microfinancing)

Η μικροχρηματοδότηση ως πηγή άντλησης κεφαλαίων υπήρχε με διαφορετικές μορφές εδώ και αιώνες και μπορεί μεν να θεωρείται σχετικά παραδοσιακή μορφή χρηματοδότησης, ωστόσο, αποτελεί πλέον έναν από τους πιο σημαντικούς τύπους χρηματοδότησης πολύ μικρών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων αρχικών σταδίων (start-ups), κυρίως σε αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης:

- μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα οργανισμοί αλλά και κρατικοί φορείς προσφέρουν δάνεια χωρίς εξασφάλιση (collateral) σε δυνητικούς επιχειρηματίες που διαφορετικά δεν θα είχαν καμία πρόσβαση σε χρηματοδότηση.
- λύση για την παροχή ευκαιριών χρηματοδότησης για τους επιχειρηματίες κυρίως σε χώρες όπου οι πιστωτές είναι απρόθυμοι να παράσχουν κεφάλαια σε επιχειρηματίες χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις, με αποτέλεσμα να μην έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν κάποια ιδέα τους.

Στην χώρα μας, τον Ιανουάριο του 2019 κατατέθηκε σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Οικονομικών με τίτλο «**Χορήγηση Μικροχρηματοδοτήσεων**» όπου ορίζεται τόσο το κανονιστικό πλαίσιο των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων όσο και οι μορφές μικροχρηματοδοτήσεων και των δικαιούχων αυτών και γίνεται σαφής αναφορά στους διακαούχους του ν. 4430/2016.

Άρθρο 18 του σχεδίου νόμου -διάκριση μικροχρηματοδοτήσεων σε δύο κατηγορίες:

• Επιχειρηματικές:

α) Όλες οι μορφές πιστώσεων έως 25.000 ευρώ που χορηγούνται είτε για την κάλυψη επενδυτικών αναγκών είτε ως κεφάλαιο κίνησης.

β) Προϊόντα χρηματοδοτικής μίσθωσης έως 25.000 ευρώ για την απόκτηση εξοπλισμού.

γ) Αυτοτελείς εγγυήσεις έως 25.000 ευρώ, οι οποίες δεν μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τη λήψη δανείων από άλλα χρηματοδοτικά ιδρύματα.

• Προσωπικές*:

α) Εκπαιδευτικούς σκοπούς έως το όριο των 10.000 ευρώ.

β) Ενίσχυση δημόσιων πολιτικών ή με σκοπό την κοινωνική και οικονομική ένταξη ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, έως το όριο των 25.000 ευρώ, που αφορούν, ιδίως την αντιμετώπιση της ανεργίας και σε αναστολή ή μείωση του χρόνου εργασίας για λόγους που δεν οφείλονται στη δική τους βούληση.

* Ιδίως προσωπικές πιστώσεις τακτικής λήξης

Άρθρο 19 του σχεδίου νόμου -δικαιούχοι μικροχρηματοδοτήσεων

- Δικαιούχοι επιχειρηματικών
μικροχρηματοδοτήσεων:

α) πολύ μικρές οντότητες,

β) φυσικά πρόσωπα για τη σύσταση
πολύ μικρών οντοτήτων,

γ) ελεύθεροι επαγγελματίες ή
αυτοαπασχολούμενοι &

**δ) Φορείς Κοινωνικής &
Αλληλέγγυας Οικονομίας
(ν.4430/2016, Α'205).**

- Δικαιούχοι προσωπικών
μικροπιστώσεων:

α) φυσικά πρόσωπα για την κάλυψη
δαπανών σχετιζόμενων άμεσα ή
έμμεσα με την εκπαίδευση ή
μετεκπαίδευσή τους ή σχέση
μαθητείας,

β) δικαιούχοι προγραμμάτων
εφαρμογής δημόσιας πολιτικής &

γ) ευάλωτες κοινωνικά ομάδες.

Οι δύο τελευταίες περιπτώσεις δικαιούχων θα
καθορίζονται επακριβώς με κοινή απόφαση
των υπουργών Εργασίας, Οικονομικών και
κατά περίπτωση των καθ' ύλην αρμόδιων
υπουργών.

B. Εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης

1. Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital)
2. Χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing)
3. Πρακτόρευση Απαιτήσεων (Factoring), Πώληση Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Forfeiting), Δικαιόχρηση (Franchising)

1. Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital)

- ✓ αποτελούν ενίσχυση δυναμικών ΜμΕ - άμεση επένδυση κεφαλαίου από οργανισμούς προς εταιρείες (μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο).
- ✓ χρηματοδότηση επιχειρηματικών σχεδίων η οποία θεωρείται επένδυση **υψηλής απόδοσης** αλλά ενέχει **υψηλό κίνδυνο** να μην υλοποιηθούν οι προσδοκίες και να χαθούν μεγάλα ποσά.
- ✓ οι ελληνικές εταιρείες venture capital επενδύουν κυρίως στην ανάπτυξη και μεγέθυνση ΜμΕ ενώ αναπτύσσεται δυναμικά και το κομμάτι των επενδύσεων σε νεοσύστατες επιχειρήσεις συμμετέχοντας στη στήριξη υγιών και κερδοφόρων επιχειρήσεων με κοινωνικό πλεόνασμα και ενίσχυση της ανάπτυξης, γεγονός που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από τους κοινωνικούς επιχειρηματίες.

2. Χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing)

- ✓ εύκολος τρόπος χρηματοδότησης για τις σύγχρονες επιχειρήσεις ανεξαρτήτου μεγέθους
- ✓ οι επιχειρήσεις μπορούν να αποκτήσουν εγκαταστάσεις ή τεχνολογικό εξοπλισμό χωρίς να χρειαστεί να δεσμεύσουν τα κεφάλαια τους
- ✓ οι κοινωνικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τη χρηματοδοτική μίσθωση για κάλυψη των αναγκών τους, ωστόσο, τα κριτήρια αξιολόγησης είναι συνήθως μόνο η πιστοληπτική ικανότητα και αυτό αποτελεί κώλυμα

3. Πρακτόρευση Απαιτήσεων (Factoring), Πώληση Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Forfeiting), Δικαιόχρηση (Franchising)

Factoring: ο προμηθευτής μεταβιβάζει ορισμένα δικαιώματά του στον πράκτορα (factor) επί αμοιβή και ο πράκτορας αναλαμβάνει να εξοφλήσει στον προμηθευτή τα δικαιώματά του κατά την κανονική λήξη ή να τα προεξοφλήσει, οπότε διενεργεί μια πιστωτική πράξη.

Forfeiting: προεξόφληση μεσοπρόθεσμης (από 6 μήνες έως 6 χρόνια) απαίτησης από τράπεζα ή εξειδικευμένο πιστωτικό οργανισμό (Forfeiter), που παραιτείται από το δικαίωμα αναγωγής κατά του φορέα της απαίτησης (Forfeitist), σε περίπτωση που αυτή δεν καταστεί δυνατό να εξοφληθεί έγκαιρα.

Franchising: μια επιχείρηση παραχωρεί το δικαίωμα σε μια άλλη (franchisee) να εκμεταλλευτεί την επωνυμία της με σκοπό την εμπορία αγαθών και υπηρεσιών που ο δικαιοπάροχος (franchisor) χορηγεί.

Στην παρούσα φάση δε φαίνεται να υπάρχει εφαρμογή σε επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας.

Γ. Σύγχρονες Τάσεις Μορφών Χρηματοδότησης

1. Επιχειρηματικοί ή επενδυτές άγγελοι (Business Angels)
2. Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων (Business Incubators)
3. Επιχειρηματικοί Επιταχυντές (Business Accelerators)
4. Πλατφόρμες κοινωνικού δανεισμού (Peer-to-peer Lending)
5. Χρηματοδότηση από το πλήθος (Crowdfunding)
6. Άτυποι επενδυτές
7. Φιλανθρωπικό Κεφάλαιο

1. Επιχειρηματικοί ή επενδυτές άγγελοι (Business Angels):

- ✓ ιδιώτες επενδυτές με οικονομική ευρωστία
- ✓ εμπειρία και τεχνογνωσία σε ΜμΕ με προοπτικές ανάπτυξης
- ✓ επένδυση χρήματος & χρόνου σε υψηλής ποιότητας επιχ. δραστηριότητες
- ✓ αντάλλαγμα ένα μερίδιο ιδίων κεφαλαίων
- ✓ στην Ελλάδα -η χρηματοδότηση ούτε θεσμοθετημένη ούτε ιδιαίτερα διαδεδομένη
- ✓ διακριτικό χάσμα μεταξύ των επιχειρηματικών αγγέλων & των κοινωνικών επιχειρηματιών
- ✓ δίνει ελπίδες για την περαιτέρω ανάπτυξη του θεσμού τα επόμενα έτη
- ✓ χρηματοδότηση νέων καινοτόμων κοινωνικών επιχειρήσεων

2. Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων (Business Incubators):

- ✓ εταιρείες στήριξης νεοσύστατων επιχειρήσεων με προοπτικές γρήγορης ανάπτυξης παρέχοντας...
- ✓ υποστηρικτικές λειτουργίες
- ✓ χρηματοδότηση
- ✓ επαγγελματικούς χώρους & εξοπλισμό
- ✓ υπηρεσίες γραμματειακής υποστήριξης
- ✓ συμβουλευτικές υπηρεσίες
- ✓ δίκτυο επαφών με πελάτες & προμηθευτές
- ✓ αντάλλαγμα - % του μετοχικού κεφαλαίου ή/και πληρωμές από τη νέο-ιδρυόμενη εταιρεία
- ✓ χρονική διάρκεια από 1 έως 5 έτη
- ✓ στην Ελλάδα ορισμένες θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων (π.χ. Θερμοκοιτίδα Θεσσαλονίκης www.thestep.gr) κυρίως σε Αθηνά και Θεσσαλονίκη
- ✓ στην κοινωνική επιχειρηματικότητα ένα παράδειγμα αποτελεί ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός Solidarity Mission με σκοπό τη μείωση της νεανικής ανεργίας & την ανάπτυξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας

3. Επιχειρηματικοί Επιταχυντές (Business Accelerators)

- ✓ νέο μοντέλο το οποίο δανείζεται στοιχεία από το πιο εδραιωμένο μοντέλο της θερμοκοιτίδας
- ✓ προγράμματα που «επιταχύνουν» τη διαδικασία σε τρεις με έξι μήνες
- ✓ έμφαση στη δικτύωση των επιχειρηματιών με δυνητικούς επενδυτές, επιτυχημένες εταιρείες
- ✓ εξασφάλιση περισσότερων κεφαλαίων χρηματοδότησης για την επιχείρηση
- ✓ αντάλλαγμα: μικρό ποσό μετοχικής συμμετοχής (6% - 10%) στους χορηγούς
- ✓ κοινωνικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να κάνουν χρήση αυτού του τύπου χρηματοδότησης καθώς στόχος του επιχειρηματικού επιταχυντή είναι να συμβάλλει θετικά στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας οικονομίας
- ✓ παράδειγμα στην Ελλάδα ο Επιχειρηματικός Επιταχυντής INNOVATHENS: προγράμματα με σεμινάρια, συμβουλευτική, mentoring για ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

4. Πλατφόρμες κοινωνικού δανεισμού (Peer-to-peer Lending)

- ✓ σύγχρονο μοντέλο χρηματοδότησης
- ✓ απουσία διαμεσολάβησης χρηματοπιστωτικού οργανισμού
- ✓ αποταμιευτές & δανειολήπτες σε άμεση επαφή
- ✓ διαδικτυακή αγορά προσφοράς & ζήτησης δανείων
- ✓ οι πολίτες «κινούν» χρήμα χωρίς τη διαμεσολάβηση των τραπεζικών ιδρυμάτων
- ✓ καθορισμός επιτοκίων μέσω ρυθμιστικών κανόνων, ηλεκτρονικών πιστοποιητικών συναλλαγών & υπογραφών δημοπρασιών
- ✓ μη εξασφαλισμένα δάνεια με υψηλό κίνδυνο σε σύντομο χρονικό διάστημα
- ✓ ευνοεί τα άτομα με μια ισχυρή πιστοληπτική ικανότητα **ωστόσο....**
- ✓ μπορεί να υπάρξει φιλανθρωπική πτυχή στο δανεισμό
- ✓ μια συμπαθητική ιστορία στην πλατφόρμα με μεγαλύτερο κίνδυνο για τη χρηματοδότηση του δανείου, ίσως να επιλεχτεί πρόθυμα από δανειστή, ο οποίος θα παραιτηθεί από υψηλότερη απόδοση
- ✓ μπορεί να υπάρχει μια αληθινή αίσθηση κοινότητας
- ✓ μελλοντικά μορφή χρηματοδότησης από κοινωνικές επιχειρήσεις προσελκύοντας επενδυτές που ενδιαφέρονται για κοινωνικά εστιασμένες επενδύσεις

5. Χρηματοδότηση από το πλήθος (Crowdfunding)

- ✓ νέο μοντέλο επιχειρηματικής χρηματοδότησης -ομοιάζει με τον P2P δανεισμό
- ✓ ανάρτηση αιτήματος στην πλατφόρμα crowdfunding από τον υποψήφιο για χρηματοδότηση
- ✓ παρουσίαση του έργου τους σε δυνητικούς πιστωτές
- ✓ πρόσβαση σε αρχικό κεφάλαιο για τα πρώτα βήματα του εγχειρήματός τους
- ✓ πλεονέκτημα η ευελιξία της αποζημίωσης των πιστωτών τους
- ✓ Οι βασικές μορφές crowdfunding είναι:
  - α) Crowdfunding για δωρεές (donation crowdfunding)
  - β) Crowdfunding για επενδύσεις: μέσω ιδιωτικού δανεισμού (lending crowdfunding) & Crowdfunding για την απόκτηση εταιρικού μεριδίου ή μετοχών (equity crowdfunding)
  - γ) Crowdfunding για προαγορά (presales)
- ✓ η χρηματοδότηση κερδίζει έδαφος, **αλλά** δεν υπάρχει ακόμα κάποιο επιτυχημένο παράδειγμα κοινωνικής επιχείρησης χρηματοδοτούμενη με το συγκεκριμένο τρόπο

6. Άτυποι επενδυτές

- ✓ ενίσχυση επιχειρηματικότητας μέσω της άτυπης επένδυσης - φίλοι, συγγενείς & συνάδελφοι – τα 3Fs
- ✓ οι επιχειρηματίες μπορούν να παρέχουν σε φίλους ή σε μέλη της οικογένειάς τους:
  - μερίδιο ιδίων κεφαλαίων ή
  - τη δυνατότητα ελέγχου της συμμετοχή τους ως μορφή αποπληρωμής των δανειακών κεφαλαίων
- ✓ οικονομικός ανορθολογισμός –απουσία δομημένης μορφής ελέγχου
- ✓ απουσία αξιοπιστίας ή αποδοτικότητας
- ✓ συναισθηματικά κίνητρα
- ✓ προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις
- ✓ αρχίζει να παίρνει τη μορφή του online crowdfunding
- ✓ μαζική άνθηση των κοινωνικών δικτύων ενισχύει τέτοια χρηματοδοτικά εργαλεία
- ✓ προοπτική αξιοποίησης τους και από τους κοινωνικούς επιχειρηματίες, είναι πιθανό να γίνονται όλο πιο δημοφιλή

7. Φιλανθρωπικό Κεφάλαιο

- ✓ «περιστασιακή» χρηματοδότηση μιας επιχειρηματικής πρωτοβουλίας
- ✓ δυνητικοί επιχειρηματίες μπορούν να λάβουν πόσα κεφαλαίου μέσω:
  - επιχορήγησης
  - δανείου από έναν κυβερνητικό φορέα ή από μη κερδοσκοπικούς φορείς όπως ΜΚΟ
  - ερευνητικά ιδρύματα (π.χ. ΙΣΝ)
  - ή πανεπιστήμια
- ✓ σκοπός η τόνωση της επιχειρηματικότητας, η προώθηση προϊόντων / υπηρεσιών σε νέους τομείς με σημαντικές προοπτικές εξέλιξης & ανάπτυξης

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

vthanokosta@ypakp.gr

 210-3256141

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ &
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Κ.Α.Λ.Ο

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ